

Dissertatio inauguralis medica de signis mortis prognosticis ... / [Christoph Friedrich Seld].

Contributors

Seld, Christoph Friedrich.
Büchner, Andreas Elias, 1701-1769.
Universität Halle-Wittenberg.

Publication/Creation

Halae Magdeburgicae : Typis Joannis Christiani Hilligeri, [1747]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/x5w885ug>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

11

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
SIGNIS MORTIS
PROGNOSTICIS,

QVAM
CONSENSV GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
P R A E S I D E

VIRO ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
D O M I N O

D. ANDREA ELIA BÜCHNERO

SERENISS. AC POTENT. BORVSS. REG. CONSILIAR. INTIMO,
S. R. I. NOBILI, COMITE PALATINO CAESAREO, MEDICINAE ET PHIL. NATVR.
PROFESS. PVBL. ORDIN. IMPER. ACAD. NAT. CVRIOSOR. PRAESIDE,
ET FACVLT. MEDICAE DECANO H. T. SPECTATISSIMO,

PATRONO AC PRAECEPTORE OMNI PIETATIS
CVLTV DEVENERANDO

PRO LICENTIA

SVMMOS IN MEDICINA HONORES ET PRIVILEGIA
DOCTORALIA LEGITIME IMPETRANDI,

AD D. XXI. IVN. A. S. R. MDCCXLVII.

PVBLICE DEFENDET

AVCTOR ET RESPONDENS

CHRISTOPH. FRIDERICVS SELD,
NEOSTADIENS. MESOMARCH,

HALAE MAGDEBVRGICAE,

Typis IOANNIS CHRISTIANI HILLIGERI, Acad. Typogr.

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
SIGNIS MORTIS PRO-
GNOSTICIS.

PROOEMIUM.

*Medicum quorumlibet fere hominum confi-
dentiam sibi conciliare, magnamque suae
existimationis famam & fortunam conse-
qui posse, si, sufficienti signorum instructus
atque adiutus cognitione, non morbos so-
lum indagare, sed eorum etiam duratio-
nem omnemque euentum aegris praedice-
re valet, res est, de qua dubitare omnino nefas esset, cum,
si aeger conualescit, laudem sibi curatione sua comparet
maiores; si minus, calumniam saltem suo euitet praesa-
gio, quam alias imperiti vel malitiosi rerum arbitri faci-*

lius in eam conicere possent. Verum enim vero maximopere est dolendum, hanc praesagiendi scientiam a nostri aevi Medicis parum fuisse excultam, & a plerisque adhuc plane negligi. Graecia olim eiusmodi aluit viros, qui hanc Medicinae partem summopere excoluerunt, atque insignes in ea fecerunt progressus, inter quos HIPPOCRATES, & GALENVS praesertim, qui ab illo artem, morborum euentum praesagiendi, didicit atque in ea prae ceteris inclauit, eminent, qui, quanti tunc temporis habiti, quantosque consecuti fuerint honores, ipsa illa honorifica, quibus diuini appellati fuerunt, docent nomina. Sic, cum GALENVS EVDEMO, Romano olim Philosopho celeberrimo, non febrem solum, quae ipsum corripere, sed diem etiam, qua ab ea critica alui solutione liberaretur, praedixisset, hic ad adstantes alta acclamauit voce: Vaticinari Pythium Apollinem aegrotantibus voluisse per os GALENI, & quibus remediis ad sanitatem reuocari possint, & qua die perfecte liberari deberent. Idem celeberrimus tunc temporis Medicus, GALENVS, Sexto Romano Senatori, quo Imperator SEVERVS familiariter utebatur, certum, quo febris ipsum inuaderet, remitteret, rediret, & per sudorem solueretur, diem praesagiuit, similisque historia, de iuvene febre laborante, legitur in eiusdem libro de praesagitione ad Posthumum, ubi is, cum omnes alii Medici, ad curationem vocati, sanguinis missionem suaderent, sanguinem per nares effluxurum, iuuenemque hac haemorrhagia restitutum iri, praedixit, omniaque ita, uti vaticinatus est, euenerunt.

Longe adhuc plura, quae prudentiam GALENI, morborum decursum praesagiendi, demonstrant, afferre possem testimonia, sed haec, ne praefationis limites transgrediar,

grediar, faciam missa, hoc tantum monens, fieri non potuisse, quin haec omnia praesagia, quoniam praeter aliorum spem atque opinionem experientia fuerunt confirmata, magnam GALENO aliisque Medicis, eadem futura in morbis praenuntiandi prudentia instructis, conciliarint auctoritatem & admirationem, neque hoc admodum esse mirandum: Si enim Medicus morbum, quo aeger decumbit, periculofum, nullamque, quacunque instituaturs ratione, admittere curationem, praenuntiat, & euentus eius respondet praesagio, adstantes aliiue non Medici culpa, sed morbi vi, quae nulla arte superari potuit, aegrum periisse iudicant; cum contra mortem, si non fuerit a Medico praedicta, eius ignorantia vel negligentia, adeoque eius culpa fuisse accersitam, certo sibi persuadeant, ita, ut, quantum laudis & gloriae in Medicum, morborum decursum atque euentum talem, qualis postea sequitur, praedicentem, redundat, tantum ignominiae eiusdem famae ac nomini concilietur, si in iudicando de morbi decursu & exitu nimis praiceps sit atque incautus, eiusque praesagium experientia postea falsum fuisse doceat. Quot non sunt Medici, qui morbis acutis afflictos, etsi multa sint virium infirmarum atque exitii signa verisimilia, magnificis tamen salutis promissis consolantur? verum postea, sicuti morbi exitus aegro calamitosus, ita Medico est ignominiosus. Nec pauci sunt, qui, cum febricitantem vident sub grauissima accessione desipere, & loqui aliena, simulque brachia & pedes nudare, ac varie spargere, tum e cubili magno impetu magnisque vocibus exsilire, proximos quosque verberare, neque necessarios, neque familiares agnoscere, caloribus extorrereri, acutissimis doloribus affici, ac siti prope enecari, haec, inquam, cum vident, concocta quantumvis naturae

viribus ea, quae morbum produxit, materia, terrore percelluntur, & pavidarum muliercularum more ad extremum rem rediisse omnem, pronuntiant. Verum facessentibus per iudicationem, quam *κρίσις* Graeci dicunt, his turbis, illico morbus resolui incipit, ac vani metus leuantur, magno falsi praesagii contemptu. Atque hinc simul sciri potest, nullum operae pretium in morborum curationibus a Medico fieri posse, sine hac tam necessaria tamque plausibili praedicendi arte. Merito igitur laudandi sunt veteres Medici, HIPPOCRATES praesertim & GALENVS, qui hac in praesagiendi arte multa utilia nobis reliquerunt dogmata. Prosper ALPINVS, Marosticensis, Philosophus & Medicus celebris, libros septem, de praesagienda vita & morte aegrotantium, conscripsit, in quibus ars tota Hippocratica praedicendi in aegrotis varios morborum exitus, cum ex veterum Medicorum praeceptis, tum ex longa accurataque obseruatione, noua methodo elucescit. Egregius hic liber est & dignus, qui ab omnibus medicae arti addictis legatur.

Singula ergo illa animo mecum volutans, argumentum quoddam ad Disputationem elucubrandam selecturus, signa mortis prognostica mihi occurrerunt, quae eo lubentius suscepi pertractanda, quo minus id ea, quae fieri debuisset, cura ac sedulitate ab aliis factum fuit. Quotquot enim, quorum tamen pauci sunt, de signis mortis prognosticis aliquid memoriae tradiderunt, nullum plane discrimen inter signa mortis prognostica certa & incerta, probabilia & improbabilia, fecerunt, quod ita neglectum multis controuersiis ansam praebuit, ita, ut aliquae adparationes a quibusdam pro signo mortis prognostico habitae fuerint, ab aliis vero non, & a multis mutationes quaedam

dam corporis humani aegri pro signo mortis prognostico certo vel probabili declaratae, quae re vera nonnisi incertum vel improbabile constituunt signum. Quapropter periculum mearum virium, quid ferre valerent, quidque recusarent, facturus, signa mortis prognostica, quae hac diatribe examinentur, digna iudicari, non quidem eo animo, quasi mihi singularem hac in re scientiam inani arrogarem persuasione, sed ea solum mente, ut qualiacunque mea placita aliis, me multo doctioribus & prudentioribus, relinquerem expendenda & diiudicanda. Faxit Numen supremum, ut labor hic in sui ipsius gloriam, & salutaris scientiae incrementum cedat!

§. I.

Definitio signi & signati.

Signum est ens, ex quo colligitur aliquid vel adesse, vel futurum esse, vel praeteriisse; id vero, cuius vel praesentia, vel aduentus, vel praeteritio ex signo colligitur, dicitur *signatum*. Perillustr. Lib. Bar. de WOLFF, *Ontol. lat.* §. 951. 952.

§. II.

Definitio signi demonstratiui, memorialis & prognostici.

Cum signum sit id, ex quo colligitur, aliquid vel adesse, vel adfuisse, vel futurum esse §. I, patet, tres esse signorum species, prout signatum vel praesens est, vel praeteritum, vel futurum, atque hae tres signorum species singularibus a Philosophis fuerunt insignitae nominibus. Sic *signum* dicitur *demonstratiuum*, cuius signatum est praesens, seu ex quo colligitur, aliquid adesse; *rememoratiuum* vel *memoriale*, cuius signatum est praeteritum, seu ex quo cognoscitur, aliquid adfuisse; & *prognosticum*, cuius signatum est futurum, seu ex quo colligitur, aliquid esse futurum.

§. III.

Quid sit signum mortis prognosticum.

Signum rei est id, ex quo colligitur, eam vel adesse, vel adfuisse, vel futuram esse §. I, & illud signum, cuius signatum est futurum, est prognosticum §. II. Quae de re signum mortis prognosticum est id, ex quo colligitur mortem esse futuram.

§. IV.

Dissertatio inaugur. medica de Signis mortis prognosticis. 9

§. IV.

Si nexum, qui signo cum signato intercedit, respi- *Definitio si-*
cimus, hic vel talis est, vt signum contineat rationem suf- *gni certi &*
ficientem signati, vel non. Si prius est, *signum* dicitur cer- *incerti.*
tum, si posterius, *incertum*. Omne igitur signum rei est vel
certum, vel incertum.

§. V.

Cum omne rei signum sit vel certum, vel incertum *Signum mor-*
§. IV. signum mortis prognosticum itidem vel erit *certum*, *tis prognosti-*
vel *incertum*. *cum est vel*
certum vel
incertum.

§. VI.

Si, posito eo, quod signi locum obtinebit, ratio *Definitio si-*
aliqualis adest eius, quod signatum foret, signum adpella- *gni probabi-*
tur *probabile*; si nulla vero praesto sit ratio vel veri speciem *lis & impro-*
habens, *improbabile* vocatur. Omne igitur rei signum est *babilis.*
vel probabile, vel improbabile, hinc & signum mortis
prognosticum.

§. VII.

Signum est vel ita comparatum, vt eo posito signa- *Definitio si-*
tum abesse possit, vel non. Si prius est, dicitur *signum con-*
tingens, si posterius, *necessarium*. Omnia igitur rerum signa *gni contin-*
sunt vel necessaria, vel contingentia, adeoque & signa *gentis & ne-*
cessarii.
mortis prognostica.

§. VIII.

Si talis nexus signo cum signato intercedit, vt si *Signum rei*
gnum rationem signati sufficientem in se contineat, signum *certum, est si-*
dicitur certum §. IV. Iam posita ratione sufficiente poni- *gnum eius-*
nitur rationatum, adeoque posito signo certo ponitur si- *dem necessa-*
gnatum, *rium, & vice*
versa.

gnatum, illudque abesse nequit. Cum vero signum, quo posito signatum abesse nequit, sit necessarium §. VII; patet, signum rei *certum* esse signum eiusdem *necessarium*. Et eodem modo demonstrari potest, signum rei necessarium esse signum eiusdem *certum*.

§. IX.

Corollarium.

Cum signum *certum* sit necessarium, & necessarium *certum* §. VIII, signa mortis prognostica *certa*, sunt signa mortis prognostica *necessaria*, & *necessaria* sunt quoque *certa*.

§. X.

Quidnam possit esse mortis signum prognosticum.

Signum mortis prognosticum est id, ex quo colligitur, mortem esse futuram §. III. Qua de re omne id, quod in aegro deprehenditur, & ex quo colligi potest, mortem esse futuram, potest esse mortis signum prognosticum.

§. XI.

Quaenam sint signa mortis prognostica certa, necessaria, & incerta.

Si talis nexus inter signum mortis prognosticum & signatum eius, quod mors est, intercedit, ut illud huius contineat rationem sufficientem, signum mortis prognosticum est *certum*; incertum vero, si contrarium obtinet §. IV. Quamobrem, si vel a priori, vel a posteriori cognitum fuerit, in aegro adparitionem quandam, vel plures adparitiones, vel alia quaecunque sensu aegri interno deprehensa, rationem in se continere sufficientem mortis futurae, vel non, haec adparitio, vel plures adparitiones, vel alia quaecunque sensu aegri interno deprehensa, in priori casu dant signum mortis prognosticum *certum*, adeoque *necessarium* §. IX. in posteriori vero *incertum*.

§. XII.

Quaenam dant signa mortis pro-

Si signum mortis prognosticum continet aliquam eius rationem, est *probabile* §. VI. si nullam, *improbabile*

§. cit.

§. cit. Qua de re, si qua adparitio, vel plures adparitiones, *gnostica pro-*
vel alia quaecunque sensu aegri interno deprehensa, aliquam *babilia vel*
vel nullam plane rationem futurae mortis in se continent, *improba-*
constituunt signum mortis vel probabile, vel improbabile. *bilis.*

§. XIII.

Vitam tamdiu durare, quamdiu *sanguinis & humo-* *Ex quibus*
rum motus progressuus succedit, & mortem contra statim gi- *colligitur*
gni, simulac iste sanguinis & humorum circuitus cessat, res *futura cessa-*
est omnium notissima. Qua de re omnia ista in aegro, ex *tio circuli*
quibus certe vel incerte, probabiliter vel improbabiler *sanguinis,*
colligitur, motum sanguinis & humorum progressuum esse *sunt signa*
cessaturum, ita ut nunquam redeat, sunt signa mortis pro- *mortis pro-*
gnostica vel certa, vel incerta, probabilia, vel improbabilia. *gnostica.*

§. XIV.

Motum sanguinis & humorum progressuum a cor- *Quae do-*
dis & arteriarum actione dependere, eaque sublata cessa- *cent, cordis*
re, ex principiis patet physiologicis. Quaecunque ergo in *& arteria-*
aegro obuia certe vel incerte, probabiliter vel improbabi- *rum actio-*
liter docent, cordis & arteriarum motum cessaturum esse, *nem esse ces-*
ita, ut restitui nequeat, sanguinis & humorum circulum ple- *saturam, sunt*
narie sublatum iri eodem modo indicant. Verum ea sunt *signa mortis*
signa mortis prognostica certa vel incerta, probabilia vel *prognostica.*
improbabilia §. XIII; unde conficitur, ea in aegro occurren-
tia, ex quibus vel certe vel incerte, probabiliter vel impro-
babiliter cognoscitur, cordis & arteriarum actionem cessatu-
ram nec redituram esse, sunt signa mortis prognostica cer-
ta vel incerta, probabilia vel improbabilia.

§. XV.

Cor, si sanguinem & humores per corpus propellere *Quae docent,*
debet, tanta vi polleat necesse est, quanta ad resistentias, *resistentiam*
tum a sanguine, tum a vasis aliisque causis factas, vincendas, *cordi crea-*
est tum iri vi

*eius maior-
rem, sunt si-
gna mortis
prognostica.*

est necessaria, atque hinc facilis elicitur consequentia, quod cordis vis, si ei tanta, a quacunque id fiat causa, conciliatur resistantia, ut illam longe superet & tolli nequeat, tunc amplius agere nequeat, sed cesset. Quae igitur cum ita sint, nullum plane est dubium, quin quodcunque in morbo obuium, ex quo colligitur, resistantiam vi cordis maiorem & talem, ut tolli nequeat, futuram esse, indicet, cordis & arteriarum motum esse cessaturum, nec rediturum, adeoque signum esse mortis prognosticum §. XIV, & vel certum aut incertum, vel probabile aut improbabile, prout illud certe vel incerte, probabiliter vel improbabiler colligitur.

§. XVI.

*Ex quibus
colligitur fu-
tura respira-
tionis cessa-
tio, sunt si-
gna mortis
prognostica.*

Sanguinis & humorum motum per totum corpus tolli, si *respiratio* cessat, veritas est, de qua dubitari nefas omnino esset. Clarum igitur exinde est, quod omne id, ex quo cognoscitur, respirationem cessaturam esse & sublatum iri, demonstret, motum sanguinis destructum iri, adeoque signum sit mortis prognosticum §. XIII.

§. XVII.

*Partis inter-
nae gangrae-
nae, quae arti
vel aditum,
vel effica-
ciam prae-
cludit, con-
tinet ratio-
nem suffi-
cientem fu-
turae mortis.*

Si qua pars interna *inflammatione* corripitur, quae nec artis, nec naturae ope discuti & resolvi potest, illa non potest non, si non in *suppurationem* abit, summum attingere gradum atque in *gangraenam* transire, quae vero, si artis vel aditum vel efficaciam respuit, in plenariam partis mortem, *sphacelum* scilicet, migrat, & tandem totius corporis mortem producit. Ex hisce ergo omnibus conficitur, partis internae gangraenam, quae arti omnem praecludit aditum vel efficaciam, mortis futurae in se continere rationem sufficientem.

§. XVIII.

§. XVIII.

Consulto dixi, partis internae gangraenam, si vel *Scholion.* nihil efficere valet ars, vel aditus ei denegatur, mortem esse producturam §. XVII, nec mihi rationes defuerunt, quibus commotus has adieci determinaciones. Docent enim obseruationes, quod, dum vulnus abdomini inflictum, & intestinum paulo longius a pyloro dissitum laesum fuerit, hoc inflammatione, &, quae eam sequi solet, gangraena corruptum, sed parte eius mortua a viuis separata conseruatum, & aeger a morte liberatus fuerit. Saepius vero gangraena, si vel maxime arti pateret aditus, adeo increuit, vt ab ea nulla salus expectari potuerit.

§. XIX.

Cum partis internae gangraena, quae nec artis au- *Adparitio-* xilio cedit, nec eidem aditum permittit, rationem in se con- *nes, quae* tinet sufficientem mortis futurae §. XVII, sequitur, vt illae *partis inter-* corporis humani adparitiones, quae eius indolis gangrae- *nae gangrae-* nam praesentem indicant, rationem in se contineant suffi- *nam prae-* cientem mortis futurae. Iam eiusmodi adparitiones dant *sentem de-* signum mortis prognosticum certum, siue necessarium *monstrant, si* §. XI. Qua de re corporis humani adparitiones, quae par- *illa tolli ne-* tis internae gangraenam praesentem demonstrant, sub modo *quit, dant si-* allegatis conditionibus largiuntur signum mortis prognosti- *gnum mortis* cum certum. *prognosti-*
cum certum.

§. XX.

Verum enim vero partis internae gangraena existere *Recensentur* nequit, nisi eam inflammatio antecedit, & huius sympto- *bic adpari-* mata necessaria sunt dolor, calor ardens, tensio, pulsatio *tiones, de* vehemens & febris §. 370. 371. 382. *Aphor. BOERHAAVII, quibus di-* *de cognoscendis & curandis morbis, & Commentarii van Swieten. Etum fuit* Qua de re haec symptomata simul sumta, si mirum in mo- *§. XIX.*

dum augentur & deinde, postquam sic exacerbata fuerunt, cessant, partis internae inflammationem in gangraenam abiisse satis superque testantur, adeoque sub conditione modo dicta signa sunt mortis prognostica certa, siue necessaria §. XIX.

§. XXI.

Adparitiones, quae interni sphaceli ulterius proserpentis & curationem respuentis praesentiam indicant, dant signum mortis prognosticum certum.

Si qua pars interna sphacelo corripitur ulterius progrediente, nec medelam admittente, brevi tempore totius corporis mortem producet, adeoque rationem sufficientem futurae mortis in se continet, unde illas adparitiones, quae partis internae sphacelum ulterius proserpentem demonstrant, rationem in se continere sufficientem futurae mortis, nullum plane est dubium. Iam eiusmodi adparitiones largiuntur signum mortis prognosticum certum, siue necessarium §. XI. Qua de re illae adparitiones, quae interni sphaceli, ulterius progredientis & omnem curationem respuentis, praesentiam indicant, signum mortis prognosticum certum, siue necessarium, praebent.

§. XXII.

Recensentur hic adparitiones, de quibus praecedenti §o dictum est.

Si gangraena interna una cum suis symptomatibus necessariis, siue essentialibus, maximopere exacerbatur, gravitas motusque difficultas & impotentia adest, calor & sensus plenarie extinguuntur, & corruptio profunda mortifera ad ossa usque vicina depascit, quod ex foetore cadaueroso cognoscitur, plurimae ex his simul sumtae, vel omnes conjunctim consideratae adparitiones, sphaceli interni praesentiam demonstrant. Nunc eiusmodi adparitiones dant signum mortis prognosticum certum, siue necessarium §. XXI. Hinc modo memoratae adparitiones vel omnes simul, vel quoad maximam partem sumtae, constituunt signum mortis prognosticum certum, siue necessarium.

§. XXIII.

§. XXIII.

Verum enim vero, ne nimis subtiliter philosophari, *Transitus ad* nudis speculationibus, uti aliqui, sed minus recte, loqui so- *pertractatio-* lent, immorari, & in generalioribus nimis longi esse videa- *nem specia-* mur, a nostro instituto non alienum, sed ipsi admodum con- *lem.* gruum fore iudicamus, si morbos primarios & frequentius occurrentes nostro subiicimus examini, inquirentes, quae- nam in his signa mortis sint prognostica. Idcirco initium faciamus a *febre*, deinde ad varias eiusdem species aliosque morbos transgrediamur.

§. XXIV.

Anxietas, qua febris stipatur, haeret vel circa *Anxietas* praecordia, vel hypochondria. Prior species anxietatis *cum respira-* provenit a sanguinis ex corde regressu impedito, atque eam *tione difficili,* ob causam difficilem respirationem, pulsum vacillantem & *pulsu debili* extremorum frigus secum fert; posterior vero ab impedito *& extremo-* cruoris per venam portae traiectu oritur, & maximum *rum frigore,* aegritudinis sensum circa stomachum parit, in eo discreta a *si permanet* priori, quod in hac respiratio non adeo impedita sit, & pul- *in febre, con-* sus admodum sint expediti. Iam fac, anxietatem priorem *tinet suffi-* in febre permanere, nec ullis remediis tolli posse, tunc san- *cientem ra-* guis, quoniam per arteriarum fines propelli nequit, quod *tionem fu-* docet frigus anxietatem comitans, circa cor in sinibus ve- *turae mortis,* nos, auriculis, ventriculis, stagnabit, &, cum ex sua natu- ra in sanissimo etiam homine adeo in concretionem pronus sit, &, quod hic maximum est, stagnando liquidissimam suam amittat partem, a crassiori secedentem, polyposas tandem formabit concretiones. Accedit, quod sanguis haec circa loca stagnans & spissior redditus, tum cordis vi, quae hic in vicinia maior est, tum febris ipsius impetu, in angustias arteriarum in visceribus vitalibus disseminatarum for-
tius

tius pellatur, unde haec inflammabuntur, atque ob modo dictas rationes gangraena mortem producente corripientur. Satis igitur me demonstratum dedisse puto, anxietatem in febre, cum respiratione difficili, pulsu debili & extremorum frigore stipatam, si permanet, rationem in se continere sufficientem mortis.

§. XXV.

Si anxietas cum respiratione difficili, pulsu debili & extremorum frigore in febre permanet, signum est mortis prognosticum

Adparitio, quae rationem mortis futurae in se continet sufficientem, est signum mortis prognosticum certum, siue necessarium §. XI. Nunc anxietas febrilis, quae respirationem difficilem, pulsum debilem & extremorum frigus secum fert, continet rationem sufficientem futurae mortis, si permanet §. XXIV. Ergo est signum mortis prognosticum certum, siue necessarium.

§. XXVI.

Anxietas ab impedito sanguinis per venam portae transitu proveniens, si in febre permanet, est signum mortis prognosticum.

Cum in altera anxietatis specie impeditus sit sanguinis per venam portae transitus §. XXIV. haec, si una cum febre persistit, hepatis obstructionem atque infarctum producet. Dum iam febrili impetu sanguis in haec loca obstructa vrgetur, non potest non vasorum destructio, humorum effusio & gangraena sequi, atque eadem ramorum venae portae obstructio in causa est, quod vasa bilis secretoria atque ductus utriusque excretorii huius humoris comprimantur, & bile tum ob stagnationem, tum calorem nimium febrilem citissime in corruptionem abeunte, pessima sequatur putredo; quae omnia rationem sufficientem futurae mortis in se continent. Patet igitur eodem, quo antea §. XXVI. demonstraui, modo, anxietatem in febre in hypochon-

hypochondriis haerentem, si pertinax vna cum febre persistit, signum esse mortis prognosticum certum, siue necessarium.

§. XXVII.

Si summus in febre calor vrget, qui vim suam circa cor & hypochondria maxime exserit, mortem producet, si eius vehementia non cessat. Liquidissima enim ex cruore dissipat, & reliquum sanguinis ficit, densat, atque in spissam & irresolubilem materiam concrecere cogit, tenerimos canales fluidorum valido attritu & impetu destruit, salia & olea e nexu suo liberat, attenuat, acriora reddit, unde etiam in febribus calidissimis foetor halitus, bilis corruptae & saepe in liquamen olidissimum conuersae per aluum fluxus, urinae acris stranguriosae foetidae excretio, sudor olidus & id genus alia observantur. Vbi ergo in febre summus calor perdurat, omnia ista mala subito sequuntur & breui actum erit de vita aegri, & si calor iste praecordia & hypochondria inprimis occupat, praeter effectus iam memoratos, humores in pulmonibus vel inspissati in vltimis vasorum angustis immeabiles haerere incipiunt, vel per auctum fluidi transmittendi impetum tenera vasa rumpuntur, atque eadem contingunt in hepate, liene, aliisque visceribus in hypochondriis sitis, quae omnia futurae mortis rationem in se continent sufficientem. Iam ista adparitio, quae mortis futurae in se continet rationem sufficientem, est signum mortis prognosticum certum §. XI; hinc calor summus in febre, qui cor & hypochondria inprimis affligit, si permanet, signum mortis prognosticum certum largitur.

§. XXVIII.

Si in febre post inflammationis cerebri signa praegressa sequitur convulsio, fere necessarium est signum mortis prognosticum.

Si in febre, quaecunque sit, inflammationis cerebri signa praegressa subsequitur convulsio, fere necessarium signum mortis prognosticum exinde petitur. Illud enim designat, causam inflammatoriam adeo validam atque adeo profunde adactam esse in vasorum cerebri angustias, ut ipsa medulla cerebri afficiatur. Tota quidem curationis in cerebri inflammationibus spes consistit in eo, ut benigna resolutione concretum inflammatorium in fluorem redigatur, sed inter alia ad huius inflammationis resolutionem requiritur, ut causa obstruens nec nimis magna, nec nimis solidata sit. Verum enim vero, si convulsio morbum inflammatorium cerebri sequitur, certum est, ultimis corticalium vasorum angustis impactum esse illud concretum inflammatorium, adeoque eius resolutionem vix expectari posse, cuius difficultas adhuc inde augetur, quod arteriae his in locis tunicis suis elasticis destitutae, si vel maxime impetus a tergo versus vasa obstructa vrgens imminuatur, immeabilem humorem versus latiore vasis partem, atque inde in maiores ramos, non valeant repellere, a quo tamen repulso inflammationis resolutio multum pendet.

§. XXIX.

Convulsio in febre magnas evacuationes excipiens, est signum mortis prognosticum.

Si in febre post magnas evacuationes oritur convulsio, hanc non alia ratione tolli posse, quam si ista corpori restituantur, quae perdidit, ex principiis patet therapeuticis. Verum hoc in febre efficere est difficillimum. Licet enim optima quaevis febricitantibus ingerantur, requirunt tamen, si perdita e corpore restituere debent, talem viscerum actionem, qualis in sanitate adest, quae vero in febre vel deficit, vel saltem est imminuta. Exinde ergo sequitur, convulsionem,

nem, si post magnas euacuationes in febre oritur, plerumque mortem instantem indicare, adeoque eius esse signum prognosticum §. XI.

§. XXX.

Interdum in febre, cerebro per eam affecto, *delirium* adest, illibata manente motuum muscularium exercitiatione, aliquando etiam conuulsiones absque delirio in febribus observantur, sed rarius, & plerumque adest delirium simul, vel saltem conuulsiones antecedit. Si illud leue est & per intervalla oritur, minus malum est; si vero perpetuum est & conuulsionibus stipatur, certum est indicium, omnes cerebri actiones turbari, adeoque summum adesse vitae periculum. *Delirium perpetuum cum conuulsionibus, in febre summum vitae periculum portendit.*

§. XXXI.

Pertractatis iam illis symptomatibus, quae in febre Quaecumque in quacunque, siue in genere mortem praenunciant, ad varias febris species iam progrediemur, inquisituri in illarum signa nua putrida mortis prognostica, atque a febre continua putrida, *synochus* sint signa putris dicta, initium facturi. Si in hac febre pulsus valde debilis, inordinatus, inaequalis, intermittens adest, respiratio frequentior, magis inordinata, vt modo validior, modo debilior sit, si ista cum difficultate & anhelatione peragitur, & a dolore circa vitalia viscera & partes, quae illis adiacent, haerente impeditur, lassitudo ac debilitas increfcit, corporis iactatio & decubitus in dorsum extensis membris frequentior, aeger consuetis animi affectibus caret, vel contrariis afficitur, vrina crassior, rubicundior, turbidior & parciore, cum sedimento minori, vel & tenuior, magis aquosa, parciore & minus retinenda, aeger motus sen-

tit tremulos, ludit, floccos carpit, oculique luctuosiores atque involuntariis lacrymis iusto magis humectati sunt, certo concluditur, febrim acutam continuam putridam admodum esse periculofam atque in mortem tendere, & simul satis patet, eo esse peiorem & magis funestam, quo plura ex pessimis his signis simul adsunt. Vbi vero praeterea aeger somno vel plane frui nequit, vel is male cedit, siue difficilis est & turbulentus, pustulae purpureae vel liuidae corpus deturpant, hypochondria tensa sunt atque inflammata, fere moritur.

§. XXXII.

Vrina nigra, pauca & tenuis, sputum vel mictus sanguinis, si permanent in febre ardente, sunt signa mortis prognostica.

In febre ardente vrina nigra, pauca & tenuis, si non mutatur, continet futurae mortis rationem sufficientem, cum, quatenus nigra est, gangraenosam humorum corruptionem notet, &, quatenus tenuis & pauca abit, haec corrupta non satis euacuari, sed quoad maximam partem intra corpus restare significet. Sanguinis praeterea in eadem febre sputum vel mictus sunt itidem, imprimis, si pertinaciter subsistunt, eiusmodi adparitiones, quae causae mortis futurae sunt efficientes: Vtraeque enim a nimio, quo sanguis per vasa fertur eaque perrumpit, impetu proueniunt, eiusque praesentiam declarant; quamuis illa, quae per vrinam fit, excretio, forte imprimis ideo fiat, quod per acutissimam febrim olea & salia sanguinis acriora reddita, naturaliter per has vias eliminanda, vasa eroderint, adeoque pessimam humorum degenerationem indicet. Iam ista adparitio, quae rationem futurae mortis continet sufficientem, est signum eiusdem prognosticum certum §. XI. Ergo vrina nigra, pauca, tenuis, neque minus sanguinis sputum, vel mictus, in febre

febre ardente, si permanent, sunt signa mortis prognostica certa.

§. XXXIII.

Si *phrenitidem veram* vel symptomaticam adesse certum est, tremor, conuulsio, dentium stridor, vomitus aeruginosus, aluus & vrina interceptae, vel albae, vrina cruda, venatus floccorum volitantium, oculi puluerulenti, sputatio frequens & indecora in adstantes, *adversus* plerumque conuulsionis praenuncia, permutatio symptomatum perpetua, & ulceris tumentis subsidentia, frequentia sunt signa summi periculi & mortis prognostica. *Quaenam in phrenitide sunt signa mortis prognostica.*

§. XXXIV.

Si *angina inflammatoria*, in interna laryngis membrana musculosa, illaesis aliis, haerens, non resoluitur mortem producit, cum duo tantum sint, in quos desinere possit, exitus, *suppuratio* nempe & *gangraena*, qui utrique sunt funesti. Si enim in suppurationem tendit, suffocabitur aeger, antequam abscessus maturescere possit; & mortem produci, si in gangraenam abit, nullum plane est dubium. Ex his igitur omnia illa symptomata, quae hanc anginae speciem non resolui indicant, mortem futuram demonstrare, conficitur. Nunc hoc manifestant illa symptomata, ut tumor, calor, dolor, febris acuta vehemens, vox clangosa, sibilans, inspiratio acute dolens, respiratio parua, frequens, erecta, cum summo molimine, pulsus mire & cito vacillans, & angustiae summae, si permanent & exacerbantur, adeoque signa sunt mortis in hac anginae specie prognostica §. XI. *Quaenam in angina inflammatoria, internam tantum laryngis membranam musculosam occupante, sint signa mortis prognostica.*

§. XXXV.

Quaenam in angina, musculus albus glottidis occupante, sint signa mortis prognostica.

Anginae species, in musculo albo glottidis & simul in carnosus ei claudendae inseruientibus sedem habens, rationem in se continet futurae mortis sufficientem, unde sequitur, ut idem de illis quoque symptomatibus, quae hancce anginae sedem indicant, praedicari possit. Iam illud manifestant praeter ea symptomata §. XXXIV. recensita, dolor in eleuatione laryngis ad deglutitionem ingens & auctus, inter loquendum atque vociferandum, vox acutissima & stridula. Qua de re ea sunt signa mortis in angina prognostica §. XI.

§. XXXVI.

Symptomata, quae indicant anginae in gangraenam latius proserpentem transitum, sunt signa mortis in hoc morbo prognostica.

Symptomata, quae indicant, anginam, quaecunque sit, siue in parte nobili interna, qualis est §. XXXIV. XXXV. indicata, siue in externis haereat, in gangraenam latius proserpentem esse abituram, mortem futuram esse ostendunt, adeoque sunt signa eius prognostica §. III. Eius vero generis symptomata sunt, praeter signa gangraenae instantis generalia, §. XX. indicata & applicata ad partes obsessas, quarumque functio est laesa, tumor, rubor, dolor, prius conspicui, sine bona causa subito disparentes, & si fauces subito aequales, laeues, siccae, glabrae & liuidae euadunt.

§. XXXVII.

Quaenam signa mortis sint prognostica in peripneumonia.

Peruenio nunc ad morbum aequae ac priores periculosum, *peripneumoniam* scilicet *veram*, quae, si vtrumque simul pulmonem & valide quidem obsederit, insuperabilem mortem infert, unde symptomata, quae hoc indicant, rationem sufficientem futurae mortis in se continent. Haec vero

ro sunt respiratio parua, frequens, difficilis, erecta, tussiculosa, calida, debilitas summa, pulsus exilis, mollis, omni modo inaequalis, faciei, oculorum, oris, faucium, linguae, labiorum rubor insolitus, & tensionis & grauitatis in vtroque thoracis latere perceptio continuo increascens. Qua de re haec symptomata in peripneumonia vera sunt signa mortis prognostica certa §. XI.

§. XXXVIII.

Si *ventriculus inflammatio* obsidet, haec cognoscitur *De signis mortis prognosticis in inflammatione ventriculi & intestinorum.* ex dolore ardente, fixo & pungente in ipso stomachi loco, eiusdem exacerbatione in ipso puncto, quo aliquid ei ingeritur, vomitu ab omni ingesto statim dolentissimo, cum singultu dolorifico, anxietate summa & perpetua circa praecordia, nec non feбри acuta continua; quae symptomata, si persistunt, augentur, & conuulsionibus tandem stipantur, subitoque remittunt, mortem instare manifesto produnt, cum signa sint gangraenae praesentis. *Intestina, tenuia maxime, frequentissime aequae ac ventriculus inflammatione infestantur, eiusque praesentiam declarant dolor acutissimus, ardens, fixus, per totum inflammatum locum sese extendens, diaphragmatis & musculorum abdominalium conuulsiones violentae, si irritatio accedit, aluus clausa, vomitus ingestorum citius vel tardius post assumptionem eueniens, prout inflammatio vel superius, vel profundius haesit, flatus dolentes, & tormina cum borborygmis acutissima. Talia symptomata si persistunt, facile gangraenam producunt, quam fieri docent, praeter signa iam indicata, subita & sine causa contingens remissio acerrimi doloris, manente pulsu debili, intermittente, sudore frigido, dysenteria foetida, cinericea*

nericea, ichorosa, liuida, nigra, fecum sine sensu dimissione, vnde breui mors placida sequitur.

§. XXXIX.

Quomodo in reliquis febribus inflammatoriis signa mortis prognostica inueniri queant.

Multae quidem adhuc restant febres inflammatoriae, in quarum signa mortis prognostica esset inquirendum, sed hoc superuacaneum mihi esse videtur, cum, si ex his mors sequi debet, necessario inflammatio in illis praesens in gangraenam & exinde in sphacelum abeat, necesse sit. Nunc in antecedentibus signa inflammationis praesentis, gangraenae & sphaceli imminentis generalia, indicaui §. XX; quae de re, si quis signa mortis prognostica in quadam febre nosse & indagare cupit, saltem ad hanc signa generalia inflammationis praesentis, in gangraenam & sphacelum abeuntis, applicet, & inquireat, num gangraena & sphacelus arte auerti possint, nec ne, & sic facile in quacunque febre inflammatoria signa mortis prognostica inueniet, praecipue, si symptomata febris inflammatoriae, a singulari affecta parte prouenientia, probe cognita habet, & a se inuicem rite distinguit.

§. XL.

Quaenam in febribus exanthematicis sint signa mortis prognostica.

Pertractatis signis mortis prognosticis in febribus inflammatoriis, ordo nos ducit ad signa mortis prognostica in febribus exanthematicis consideranda. In genere igitur notandum est, quod in hisce febribus materiae exanthematicae retrocessio, nec subsequens expulsio, futurae mortis rationem contineat sufficientem, eiusque signum sit prognosticum §. XI. Sic erysipelas in externis partibus adparens, sed retropulsum & intra corpus haerens, purpura disparsa & intus manens, mortem producit, atque idem de petechiis
verum

verum esse, nullum plane est dubium. Deinde hoc in febribus exanthematicis est signum mortis prognosticum, si materia exanthematica, cuius praesentia certa est & indubia, ad corporis superficiem propelli nequit, sed intus haeret, quod tunc inprimis fieri solet, si naturae vires, ad actum hunc perficiendum necessariae, deficiunt.

§. XLI.

Febres praeterea *malignae*, vel alii, qui malignitatem fouent, morbi, vitam in summum adducunt discrimen, sed, quia plerumque lenioribus stipati incedunt symptomatibus, saepius Medicis imponunt, vt in praesagio ferendo fallantur. Patet vero simul, quod illa symptomata, quae magnam in morbis malignitatem indicant, si permanent & augmentur, signa simul sint mortis prognostica, & eiusmodi symptomata sunt frigoris & caloris accessio & vicissitudo, atque sub hoc sitis absentia, virium nimia prostratio, frequens animi deliquium, in situ aegri erecto plerumque contingens, pulsus languidus, frequens simulque contractus, somnus nullus, sed perpetua ad eum inclinatio, & si forsitan eueniat, maiorem virium languorem inferens, nulla de dolore, siti, vel alia molestia querela, inquietudo, frequens corporis iactatio, extremorum algor & pulsus saepe intermittens.

De signis mortis prognosticis in morbis malignis.

§. XLII.

Si *haemorrhagia* vel tanta sequitur, vel toties recrudescit, vt tantum sanguinis, quantum ad vitam conseruandam requiritur, effundatur, nec id per ingesta restitui possit, quin mors prius, quam hoc fiat, sequatur, eius aduentus rationem continet sufficientem, adeoque signum est mortis.

Haemorrhagia quando euadat signum mortis prognosticum.

prognosticum §. XI. Contingit autem hoc plerumque in infelici abortu, haemoptysi, vomitu cruento, vel morbo nigro Hippocratis.

§. XLIII.

*Signa polypi
inueterati
sunt signa
mortis pro-
gnostica.*

Polypum inueteratum nullam plane admittere medellam, sed mortem inferre, quibuscunque tractetur remediis, veritas est, quae tam ratione, quam experientia est confirmata, vnde sequitur, ut symptomata, quae eius praesentiam indicant, mortis futurae rationem in se contineant sufficientem. Nunc maior, diuturnior, & frequentius sine manifesta causa recurrens cordis palpitatio, pulsus inaequalis & intermittens, cum lipothymiis saepe iunctus, frequentius respirationis, sine manifesta causa, impedimentum, praecordiorum compressio, &, qui huic plerumque iungitur, dolor circa cor fixus, polypi praesentiam demonstrant; hinc, si iam diu aegrum affligerint & adhuc permanent, dant signum mortis prognosticum certum §. XI.

§. XLIV.

*Signa mortis
prognostica
in phthisi
quaenam sint.*

Neque minus in *phthisi* febris hecticae continuum incrementum, cum pulsu debili, genis rubentibus, calore ad superiora acri, facie Hippocratica, debilitate summa, corporisque totius consumptione, summa respirationis cum metu suffocationis difficultas, anxietas circa vesperam vehemens, fitis magna, sudor nocturnus ingens, pustulae rubrae, pedum manuumque a parte affecta tumor, vox rauca, odor cadauerosus ex ore spirans, capillorum defluuium, pruritus in toto corpore cum pustulis aquosis, diarrhoea flava, foetida, puluerulenta, cadauerosa, frequens, debilitans, & denique sputi suppressio, mortem in propinquo esse manifesto produnt.

§. XLV.

§. XLV.

Qui *asthmate* pereunt, idemtidem suffocatione per- *De signis*
eunt. Variæ eius dantur species, vna nascitur ex hydro- *mortis pro-*
pe pectoris, dum ex ruptis hydatidibus humor effusus pulmo- *gnosticis in*
num liberam expansionem impedit, vt nec aër ingredi, nec *asthmate.*
sanguis pulmones transire possit; altera ex interiori bron-
chiorum tunica, a tumore glandularum, quibus copiose
obsita est, ita angustata, vt respiratio legitime fieri nequeat,
prouenit, & tertia contuulsiuum spasmus, bronchia concu-
tientem & coarctantem, vt aegri strangulatione misere in-
tereant, pro causa agnoscit. In omnibus hisce asthmatis
speciebus summa respirandi difficultas, pulsus inordinatus ac
inaequalis, sibilus ac strepitus in pectore, frequentior cor-
poris iactatio, praesto sunt, & nihil nisi spumosi aut cruenti
quidpiam protruditur, tandemque, extincto successiue calore
naturali in corporis extremis, syncope & suffocatio vitae
imponunt finem, teste celeberrimo b. m. HOFFMANNO, in
Med. system. Tom. III. Sect. I. cap. XV. §. XV.

§. XLVI.

Inter morbos chronicos eminent praesertim *cachexia* *Signa mor-*
& *hydrops*, qui funestum suum exitum certis signis antea, *tis prognosti-*
quam sequitur, manifestant. Aegri, qui cum his confli- *ca in cache-*
cantur morbis, ex viscerum corruptione, ab his producta, *xia & hy-*
pereunt. In *cachexia* corporis tumor ac pallor, paulo post in *drope.*
viridescentem & nigrum colorem transiens, ciborum fasti-
dium, vomitus male olens, aluus obstructa, vrina cruda &
pauca, respirationis difficultas, hypochondriorum tensiones,
partium intumefactarum durties, virium insigne decremen-
tum, & aduersus odor e corpore spirans, si persistunt & au-
gentur, mortem praenunciant. In *hydrope* exitum funestum

28 *Dissertatio inaug. medica, de Signis mortis prognosticis.*

praesagiunt, dyspnoea, sitis, orthopnoea & ardor cum tus-
si, vrina pauca, valdeque rubra cum sedimento, ac adpeti-
tus prostratus & diarrhoea. Si ascites est, erysipelas in
cruribus proueniens, ruptura in pede post perbreue leua-
men, funesta sunt signa, item lethalis est hydropis exitus, si
aeger polypo laborat, vel febre quartana laborauit ac per-
uerse fuit curatus.

§. XLVII.

*Quomodo in
reliquis mor-
bis, & prae-
sertim chro-
nicis, signa
mortis pro-
gnostica de-
tegantur.*

Omnes morbi chronici eos, quos detinent, visce-
rum labe & corruptione, quam producant, interimunt.
Quapropter, qui signa mortis prognostica in quocunque
morbo chronico nosse cupit, illorum symptomatum noti-
tiam sibi comparare debet, quae funestam viscerum corru-
ptionem & labem indicant, atque attendere, num haec in
praesenti morbo chronico adsint, an non. Hac etenim ra-
tione facile signa mortis prognostica in hoc morbo detegere
poterit. Indicia vero viscerum in inferiori ventre corruptorum
sunt, adpetitus plane prostratus, cum fastidio alimentorum,
quibus sani delectati fuerunt, febris lenta in hecticam transiens,
summus virium cum respiratione difficili lapsus, somnus val-
de laboriosus & plus debilitans, quam reficiens. Idem quo-
que est obseruandum de aliis morbis, qui non proprie ad chro-
nicos pertinent; hi enim mortem aegris adferunt non alia
ratione, nisi inflammatione in gangraenam & sphace-
lum transeunte, vel sphacelo producto.

T A N T V M.

S. D. G.

NOBILISSIMO AC DOCTISSIMO
DOMINO
CANDIDATO

S. P. D.

PRAESES.

Quamvis negotiorum iam peragendorum varietas & multitudo facile me excusare posset, si, dum TVVM litterarum cursum ad finem perducis exoptatum, & honores, qui TIBI in arte medica decreti sunt, summos capessis, publico gratulandi officio non perfungerer; nihilo minus tamen a me impetrare haud potui, ut TE iam dimitterem, nec simul mentem meam pro ea, quae mihi suppetit, temporis copia, publice declararem beneuolam. Septimus, ni fallor, iam praeterlapsus est annus, ex quo celeberrimam hancce musarum sedem frequentasti, atque medicinae excolendae summam nauasti operam. Illustris b. m. HOFFMANNI, celeberrimi itidem pie defuncti SCHVLZII, experientissimi IVNCKERI aliorumque, quibus Fredericiana nostra ornatur, Doctorum de medicina optime meritorum, itemque & meis assidue interfuisti praelectionibus, atque ex iis adeo profecisti, ut non tantum sperare, sed plane etiam confidere liceat, fore, ut nobilissimae, quas apud nos imbibisti, scientiae, in veram aliquando generis humani cedant felicitatem. Neque spem & opinionem, quam de TE conceperam, fefellisti, sed potius confirmasti, imo plane superasti, cum mihi melius innotesceres & solennia sustineres examina. In his enim TE talem exhibi-

exhibuisti, qualem exoptare poteram, ita ut omnium
idcirco consecutus fueris adplausum & commendationem.
Tradidisti mihi TVAM, quam publice defendes, Dissert-
tationem, antequam prelo committeretur, perlegendam ac
emendandam, sed parum vel nihil in illa mutavi & potius
admodum delectatus fui, cum sub eius perlustratione depre-
henderem, TE de nulla re loqui, nisi suppeditato prius
conceptu claro & distincto, nihilque adfirmare, quod non
concatenatis ratiociniis demonstres, atque certis Medico-
rum observationibus confirmes; id quod eo magis laudari
meretur, cum argumentum TVAE Dissertationis sit ex
praxi desumptum, in qua multa adhuc obscura & confusa
deprehenduntur, atque ita etiam ab aliis exposita ob-
servantur, ut nihil fere claritatis aut certitudinis exhi-
beant. Non possum itaque non TIBI de felici vitae TVAE
academicae exitu & de honoribus in arte medica summis,
tanquam legitimis TVAE diligentiae praemiis, gratulari.
Deus T. O. M. fortunet omnia, quae suscepturus es, felici
successu, TEque in TVORVM laetitiam & aegrotorum
emolumentum omni prosperitatis genere affluentem reddat
& conseruet. De me illud TIBI persuadeas, nihil mihi
iucundius posse accidere, quam crebrum de TVA prosperi-
tate rerumque TVARVM fausto successu nuncium; iucun-
dissimum autem fore, si qua re ostendere possem, me TVI esse
studiosissimum atque amantissimum. Dabam Halae
Magdeb. d. XX. Iun. MDCCXLVII.

